

Vážime si vaše súkromie

Súbory cookies sú potrebné pre správne fungovanie webu, ako aj pre účely analýzy prevádzky a návštevnosti. Cookies nám neposkytujú prístup k Vášmu počítaču alebo akýmkoľvek informáciám o Vás. Webovým stránkam umožňujú zapamätať si informácie o Vašej návšteve, napríklad na ukladanie predvolieb bezpečného vyhľadávania, na zjednodušenie registrácie do nových služieb a na ochranu osobných údajov. Výberom „Prijat' všetko“ udeľujete súhlas so spracovaním cookies pre uvedené účely. Kliknutím na „Odmietnuť všetko“ môžete používanie voliteľných cookies blokovať. [Podrobnosti o používaní súborov cookies.](#)

[Akceptovať](#) [Odmietnuť všetko](#)

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

[Úvod](#) > [Rodina a sociálna pomoc](#) > [Sociálne služby](#) > [Deinštitucionalizácia sociálnych služieb](#) > [Mýty a fakty o poskytovaní sociálnych služieb na komunitnej úrovni](#)

Mýty a fakty o poskytovaní sociálnych služieb na komunitnej úrovni

O procese odstraňovania inštitucionálnych prvkov pri poskytovaní sociálnych služieb, transformácii a nezávislom živote pri poskytovaní sociálnych služieb aj v súčasnosti existuje množstvo mýtov a rôznych predstáv.

Už v roku 2014 vďaka členom Európskej siete pre nezávislý život (ENIL) vznikla publikácia **Búranie mýtov: Nezávislý život**, ktorý širokej verejnosti v slovenskom jazyku sprístupnila SOCIA - Nadácia na podporu sociálnych zmien, v roku 2019. Cieľom tejto publikácie je zvýšenie povedomia o nezávislom živote ľudí s postihnutím. Publikácia obsahuje najčastejšie interpretované mýty a nesprávne predstavy o živote so zdravotným postihnutím, živote v inštitúciách a poskytovaní podporných služieb.

Nižšie sú spomenuté ďalšie časté mýty a nesprávne predstavy o poskytovaní sociálnych služieb a o procese deinštitucionalizácie, ktoré boli zozbierané aj počas trvania Národného projektu deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb - Podpora transformačných tímov:

Transformácia sociálnych služieb znamená zánik a rušenie služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím.

Nie, proces transformácie/deinštitucionalizácie nemá za cieľ zrušenie sociálnych služieb. Cieľom tohto procesu je zmena spôsobu a podmienok ich poskytovania. Naopak, súčasťou deinštitucionalizácie je zakladanie nových a rozširovanie už existujúcich služieb, ktoré svojim druhom a formou podporujú ľudí so zdravotným postihnutím žiť nezávislý život v rámci komunity.

Niektorí ľudia nechcú inštitúciu opustiť, je im tam dobre. Prečo potom chceme, aby proces DI vôbec prebehol? (tento argument sa tiež často využíva ako zdôvodnenie podpory inštitucionálnej formy poskytovania sociálnych služieb)

Pre človeka, ktorý strávil väčšinu života v inštitúcii, je takáto zmena veľmi náročná, pretože nepozná nič iné. Spočiatku tak môže mať strach opustiť inštitúciu, avšak skôr v dôsledku toho, že na to nie je pripravený a že nemá dostatok informácií. Je dôležité, aby ľuďom, ktorí opúšťajú inštitúciu a idú žiť do komunity, bola poskytnutá vhodná podpora, aby mohli získať sebadôveru. Presunu z inštitúcie do komunity musí predchádzať dôkladná príprava, ktorá zahŕňa vyhodnotenie potrieb človeka a dôkladné naplánovanie. Súčasťou prípravy je aj výber miesta, jeho návštevy a nadväzovanie vzťahov s okolím, resp. rozvoj potrebných zručností na nezávislý život.

Niektorí ľudia s mentálnym postihnutím môžu byť nebezpeční pre seba a okolie, preto nemôžu žiť nezávislý život a musia zostať v inštitúcii, kde je o nich lepšie postarané.

Ak porovnáme výskyt agresie a násillia v bežnom živote v komunite, napríklad pri futbalových zápasoch, v pohostinských zariadeniach alebo na ulici, je podstatne pravdepodobnejšie, že k ohrozeniu dôjde v takýchto situáciách, a nie v kontakte s človekom s duševnou poruchou. Samozrejme je dôležitý individuálny prístup a dôkladné vyhodnotenie potrieb jednotlivca. Prístup k adekvátnym podporným službám (napr. vo forme osobnej asistencie, možnosť pobytu v špecializovaných zariadeniach, atď.) prinesie pocit bezpečia nielen osobám so zdravotným postihnutím, ale aj ich rodinám a okoliu.

Zrekonštruované priestory kaštieľov a veľkých objektov nebudú mať po zrušení prevádzky žiadne využitie a schádzajú.

Veľkokapacitné zariadenia sociálnych služieb, najmä tie, ktoré sú poskytované v kaštieľoch a rôznych objektoch národných kultúrnych pamiatok, nie sú vhodné na dlhodobé bývanie pre súčasného človeka. Existuje veľké množstvo spôsobov, ako efektívne a kreatívne využiť takýto typ budov (rekreačné zariadenia, kultúrne zariadenia, zdravotno-rehabilitačné strediská, múzeá, atď.), ktorý je vhodnejší, než celoročné bývanie.

Poskytovanie sociálnych služieb v prostredí komunity je neefektívne.

Deinštitucionalizácia môže byť z krátkodobého hľadiska finančne náročný proces, ale z dlhodobého hľadiska a predovšetkým z perspektívy prijímateľov sociálnych služieb sa jej efektivita, aj tá ekonomická, zvyšuje. Dôležité v tomto procese je vybudovať kvalitné komunitné a komplexné sociálne služby, ktoré budú poskytované v prirodzenom prostredí občanov. Súčasťou procesu transformácie sociálnych služieb je aj aktivizácia prijímateľov, a ich podpora v pracovnej činnosti. Ekonomicky najnáročnejšie je poskytovanie sociálnych služieb pre klientov s najvyššou mierou podpory. Individuálny prístup a podpora aktivizácie klientov má aj pozitívny ekonomický dopad. Už v roku 2013 vydalo Ministerstvo práce a sociálnych vecí České republiky [Analýzu nákladů transformace u vybraných organizací](#), podľa ktorej môže po ukončení transformácie dôjsť dokonca k poklesu počtu pracovníkov, najmä v oblasti technicko-administratívnych profesií, ako aj k poklesu potrebných nákladov na odborných zamestnancov v nadväznosti na dôsledné hodnotenie potrebnej miery podpory a na kvalitné individuálne plánovanie.

Dôležité je tiež zohľadniť, že potreby prijímateľov sociálnych služieb sa v čase menia, a to najmä počas prvých mesiacov po premiestnení z inštitúcie do komunity. Fungovanie v dvoch systémoch počas priebehu procesu deinštitucionalizácie je náročné, a preto je potrebné zabezpečiť finančnú podporu nových komunitných služieb, a to takým spôsobom, aby tieto služby nezostali finančne poddimenzované.

Pri posudzovaní ekonomickej efektivity procesu deinštitucionalizácie, a poskytovania komunitných sociálnych služieb, je dôležité prestať sociálne služby vnímať ako podporu určenú pre "nich" - nejakú špecifickú skupinu ľudí. **Sociálne služby sú službami pre nás všetkých** - je veľmi pravdepodobné, že veľká väčšina z nás sa s potrebou poskytovania sociálnej služby v niektorej fáze života stretne. Či už pôjde o naše vlastné potreby, alebo potrebu podpory prostredníctvom sociálnych služieb pre rodinného príslušníka (napr. rodičov, či deti). Množstvo rozličných životných situácií môže podmieniť dočasnú potrebu podpory návratu k samostatnému životu. Spoločenská objednávka a tlak na poskytovanie kvalitných sociálnych služieb zameraných na človeka a jeho individuálne potreby sú tiež veľmi dôležitým prvkom v procese transformácie.

Zmena systému sociálnych služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím, seniorov a ďalších prijímateľov sociálnych služieb je dlhodobý proces, ktorý si vyžaduje zapojenie všetkých aktérov, ktorých sa dotýka - zriaďovateľov, poskytovateľov, orgánov štátnej správy a samosprávy, odbornej a laickej verejnosti. Je dôležité, aby v spoločnosti rezonovali relevantné informácie o zdravotnom postihnutí a o tom, čo znamená nezávislý život v komunite pre ľudí, ktorým sú poskytované sociálne služby.

